

Pandemiplan Lindesbergs kommun

Plan för hantering av en omfattande pandemi som drabbar Lindesbergs kommun. Framtagen av kommunens beredskapssamordnare i samarbete med berörda aktörer.

Inledning

Denna plan är framtagen för att utgöra ett underlag vid hanteringen av en pandemi. Planen är uppdelad i två delar. I den första delen beskrivs kort vad en pandemi är samt vilket utfall av insjuknade som kan förväntas. I den andra delen beskrivs till vissa delar hur en pandemi i kommunen kan hanteras.

DEL 1 - Bakgrund

Ett antal pandemier har inträffat under 1900-talet, Spanska sjukan, 1918-19, Asiaten, 1957, samt Hong Kong, 1968. Man vet att det kommer att bryta ut fler pandemier men inte när.

Erfarenheter från tidigare pandemier visar att det som utmärker en situation med influensapandemi jämfört med många andra allvarliga störningar är att:

- Det är en smittsam sjukdom. Varje fall genererar nya fall, vilket innebär att situationen försvåras gradvis.
- Ett stort antal människor insjuknar.
- Hälso- och sjukvård samt kommunal omsorg utsätts för mycket stor belastning under en längre tid, samtidigt som personalen utsätts för smitta.
- Alla arbetsplatser kommer att drabbas av personalbortfall, vilket ger problem i många verksamheter.
- Hela landet kan drabbas samtidigt liksom stora delar av vår omvärld.
- Pandemin kan pågå under flera månader samt återkomma i en eller flera vågor.
- Om många blir allvarligt sjuka kan stor oro sprida sig i samhället och påverka människors handlingsmönster.
- Svårigheter att upprätthålla verksamheter, minskad handel och minskat resande med mera kommer att påverka ekonomin.

En pandemi kommer alltså att medföra flera problem och det är därför angeläget att samhällets alla aktörer förbereder sig på att minska effekterna av de påfrestningar som kan uppstå. Det är särskilt viktigt för dem som bedriver samhällsviktig verksamhet. Men även för andra kan det vara angeläget utifrån förtroende hos kunder och anställda, ekonomiska aspekter med mera.

I Socialstyrelsens underlag "Beredskapsplanering för en pandemisk influensa" 2005-130-2 rekommenderas att kommuner och landsting skall samarbeta och ta fram en regional Pandemiplan.

Med anledning av rekommendationen har landstinget och länsstyrelsen kallat kommunerna till ett antal träffar för att påbörja planeringen. Stora krav kommer att ställas på den kommunala hemsjukvården då man räknar med att flertalet skall kunna vårdas i hemmen. Inventering av tänkbara vårdplatser samt personalbemanningen är viktiga frågor.

Rekommendationer

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Socialstyrelsen rekommenderar att myndigheter och företag planerar för att under en period av 6-8 veckor hantera en frånvaro om minst 15 procent av de anställda. Pandemin kan antas nå en kulmen under vecka två och tre vilket innebär att myndigheter, organisationer samt företag bör planera för att upp till 50 procent av de anställda kan vara frånvarande de veckorna. I planeringen bör man dock ta hänsyn till att sjukdomen sannolikt kommer att drabba samhället på olika sätt. Under en viss tid kan en betydligt större andel av arbetsstyrkan vara frånvarande i vissa grupper.

Beräkningar

I landstingets arbetsmaterial har man utgått från beräkningar från de prognoser som gjorts av Centers for Disease Control and Prevention (CDC) i USA för den amerikanska befolkningen och är omräknade till svenska förhållanden. Det amerikanska och svenska samhället skiljer sig inte så mycket åt, varför man kan förutsätta att en influensapandemi kommer att ha ungefär liknande förlopp i de båda länderna.

Enligt dessa beräkningar skulle prognosen för Lindesbergs kommuns 23200 innevånare bli följande:

- 17400 personer kommer att bli utsatta för smitta (75 %)
- mellan 3480 – 8350 kommer att bli sjuka (15- 36 %)
- mellan 1620 – 3940 kommer att behöva öppen vård (7 – 17 %)
- mellan 23 – 70 kommer att behöva sjukhusvård (0,1 – 0,3 %)
- mellan 9 – 30 kommer att avlida (0,03 – 0,12 %)

Möjligen är dessa siffror något låga för det beräknade antalet sjukhusvårdande i förhållande till antalet som behöver öppen vård. Här kan behövas sjukvårdsinsatser för vård i hemmet som kräver personal från såväl landstinget som kommunen och som kräver ett gott samarbete mellan de båda huvudmännen.

Samhällsviktig verksamhet

Stödet från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har bland annat handlat om att identifiera och beskriva samhällsviktig verksamhet – utöver sjukvården – vid en influensaepidemi. När vi talar om samhällsviktig verksamhet syftar vi på verksamhet som är nödvändig för att samhället ska fungera och för medborgarnas liv och hälsa. Någon annan värdering av vad som är viktigt gör vi inte.

Operativ förmåga

Den operativa förmågan är samhällets förmåga att aktivt och uthålligt motverka eller lindra de problem som en influensaepidemi vållar, samt upprätthålla en beredskap för operativa insatser för andra slags händelser som kan inträffa under influensaperioden. Viktiga verksamheter inom den operativa förmågan är bland annat viss kommunal verksamhet som:

- äldreomsorg
- psykosocial omsorg och renhållning
- verksamhet inom trossamfunden och begravningsbyråerna
- räddningstjänst
- polisväsende och annan verksamhet inom området säkerhet och bevakning

Minskad sårbarhet

En minskad sårbarhet handlar om infrastrukturens förmåga att motstå störningar. Till den samhällsviktiga infrastrukturen räknas bland annat:

- kommunal värme- och vattenförsörjning
- elförsörjning
- telekommunikationer
- IT-infrastruktur
- distribution av radio- och teve
- trafik- och transportsystem
- bränsleförsörjning
- finansiella sektorn, främst betalningssystemet och Försäkringskassan
- barnomsorg för barn som har föräldrar som arbetar inom samhällsviktig verksamhet

DEL 2 - Hantering av pandemi i Lindesbergs kommun

Allmänt

Nedan beskrivs några av de åtgärder som kan bli nödvändiga vid en pandemi. Samtliga åtgärder får ett bättre resultat vid en pandemi om det planerats och förberetts innan pandemin utbryter.

En pandemi i Lindesbergs kommun ska hanteras med utgångspunkt i ansvars-, likhets- och närhetsprincipen.

1. **Ansvarsprincipen:** Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden skall ha motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer.
2. **Likhetsprincipen:** En verksamhets organisation och lokalisering skall så långt som möjligt överensstämma i fred, kris och krig.
3. **Närhetsprincipen:** Kriser skall hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället.

Information

En utbruten pandemi kommer att ställa krav på att kommunen tar ett kraftfullt initiativ i kommunikationen med medborgarna. Informationen ut måste nå fram till medborgaren och vara tydlig. Forskningen har till stor del kunnat avfärda föreställningen om masshysteri och kollektiv förvirring inför kriser. Snarare betonas den enskildes självständighet inför myndighetsutövande på gott och ont (FOA: Kris- och katastrofforskning, 1993). Informationen måste samordnas med både Länsstyrelse och Landsting.

Vård inom kommunen

Man räknar med att en stor del av vårdpersonalen kommer att vara borta från arbetet p.g.a. sjukdom då dessa grupper blir utsatta för kraftig exponering av influensavirus än befolkningen i allmänhet. Det kommer troligen att råda brist på vaccin, antivirala medel och sjukvårdsplatser.

För att få fram flera vårdplatser inom kommunen föreslår vi att de patienter som finns på korttidsvård (ktv) på de olika institutionerna flyttas till hemmen. Patienter på Tallåsens nedre våningar förflyttas till ktv på Källgården (9), Ekgården (2), Mosebacke (26) samt Oasen (8) detta är 45 platser. Översta våningen behålls för svårare sjuka som inte är smittade av pandemin. Smittan bör sannolikt gå att utestänga då hissen går utanför avdelningen, vidare får extrema hygienrutiner råda.

Evakueringsplan vid en eventuell pandemi

Tallåsen blir ett infektionsställe där kommunen placerar de svårt sjuka som inte behöver den avancerade sjukhusvården. Tallåsen skall fungera som en sluten enhet.

Tallåsen har 65 platser men kan utökas med ytterligare 1 plats.

Tallåsen har 12 korttidsplatser, som utryms, patienterna går till det egna hemmet eller om medicinska skäl finns till Källgårdens korttidsavdelning, som har 9 platser.

Korttidsvård finns även på Mosebacke med 26 platser som också utryms på samma villkor.

Att Källgården valts för de patienter som inte kan gå till det egna boendet beror på den sjuksköterskebemanning Källgården har.

Ekgården har 2 platser som kan utnyttjas.

Oasen i Storå har plats för 9 patienter.

53 patienter evakueras från Tallåsen för att ge plats för Pandemismittade.

26 går till Mosebacke

2 till Ekgården.

9 går till Oasen

Totalt 37 platser.

Korttidsboendet på handikappavdelningen kan vara en reserv om man skaffar fram ytterligare sängar från hjälpmedelsförrådet samt lånar in madrasser om ytterligare behov av platser behövs. Socialförvaltningen ansvarar för omflyttningar efter det behov som kan uppstå.

Vi ser en stor fördel i att använda Tallåsen som infektionsställe i första hand, med närheten till sjukhuset och samverkan med Landstinget. Tallåsen har plats för 65 patienter.

Andra åtgärder som kommunens omsorg kan behöva vidta kan vara att stänga dagverksamheter inom äldre- och handikappomsorgen dels för att minska smittrisk och dels för att frigöra personal och lokaler.

Informationsvägar kan behöva skapas för att minska pressen på den öppna vården och hemsjukvården genom att skapa rutiner för telefonkontakter/rådgivning.

Barn och utbildning

Generellt sett kommer kommunens verksamheter inom barnomsorg och utbildning sträva efter att prioritera de lägre åldrarna vad gäller personaltäthet.

En större sjukfrånvaro torde drabba elever i lika stor utsträckning som lärare och annan personal.

Bergslagens miljö- och byggförvaltning

Geografiska Informationssystem (GIS) kommer med säkerhet vara ett kraftfullt hjälpmedel vid den påfrestning kommunen ställs inför vid en utbruten pandemi. Kartsystemhanteringen på Bergslagens Miljö- och Byggförvaltning kommer därför vara en högt prioriterad verksamhet på förvaltningen. Förvaltningen kan dessutom ha en viktig del såsom tillsynsmyndighet bland annat gällande djurskydd och hygien. Denna viktiga del blir än större om pandemin har koppling till något djur.

Myndighetsutövningen är en annan verksamhet som kan komma att prioriteras. En viss dubbelkompetens finns inom förvaltningen.

Räddningstjänst

Under en kortare period, två - tre veckor, kan en och samma grupp ha beredskap. Detta innebär att den minsta bemanningen utan att säkerhetsnivån förändras är en tredjedel av den normala. Detsamma gäller för räddningstjänstens befälsfunktion, *Räddningschef i Beredskap (RCB)*. På lite längre sikt behövs en personalstyrka på 2/3 av normalt. Möjlighet finns till vissa omförflyttningar av personal.

Personalbemanning

För att lösa personalbemanningen kan förfrågan sända ut samt vid behov avtal tecknas med frivilliga som kan rycka in vid extraordinära händelser. Dessa kan vara personal som arbetat inom äldreomsorgen de senaste fem åren. Andra tänkbara resurser kan även vara elever som går sista året på Lindeskolans omvårdnadsprogram samt frivilligorganisationerna som finns inom kommunen.

Även annan personal kan behöva kontaktas, till exempel brandmän som slutat sin tjänst men som bor kvar i kommunen. Dessa kan vara lämpliga för andra arbetsuppgifter som inte kräver vårdutbildning t.ex. vid omförflyttningar.

- I händelse av en pandemi svarar respektive förvaltning/verksamhetschef för bemanningen inom sitt verksamhetsområde.
- Anställdas arbetsskyldighet omfattar dels vad som framgår av det enskilda anställningsavtalet dels övriga skyldigheter som är förenade med anställningen.
- Arbetsgivaren har rätt att tillfälligt förflytta arbetstagare, som ex vid en pandemi, till arbeten som denne har kompetens för och som normalt ingår i kommunens verksamhet.
- Verksamhetschef kan kontakta tidigare anställda som kan vara aktuella och lämpliga för tidsbegränsad anställning, som vid till exempel en pandemi.

Hantering av avlidna

För hanteringen av avlidna krävs samverkan med Begravningsväsendet. Det finns i dagsläget cirka 76 kylrumsplatser i Lindesbergs kommun.

Tillagning av mat

För att säkerställa matkvalitén till de gamla kan det bli aktuellt att omfördela personal. Det rör sig i såfall om att sätta in personal som annars arbetar i skolköken, vissa har redan idag sådana tjänster. Dessutom kan skolans kök nyttjas genom att maten tillagas där och sedan transporteras därifrån.

Storåskolans kök exempelvis skulle kunna tillgodose Grönboda med all mat.

Lindeskolans centralkök skulle kunna tillgodose Mosebacke och de centrala äldreboendena i Lindesberg med all mat under sommaruppehåll, och till viss del även vid övriga tidpunkter på året. På både Tallen och Ekgården skulle man kunna lösa problem med att dels ta in personal från skolor eller också ta in personal som gått i pension, men som har jobbat i kök tidigare.

Fjärrvärme

Fjärrvärmerna i Lindesbergs kommun tillhandahålls av Linde Energi. En personalfrånvaro på 50 % i två veckor bedöms inte påverka värmeleveransen alls, då situationen blir densamma som under semesterperioden. Till stora delar kommer fjärrvärmerna från Korsnäs Frövi varför denna även är känslig för ett stort sjukdomsutfall på detta företag.

El

Den delen av elförsörjningen som sköts av Linde Energi kommer ej att störas i större omfattning, även om personalfrånvaron blir så stor som 50 % under två veckor.

Vatten och avlopp

Bergslagens kommunalteknik har en god förmåga att bedriva vatten- och avloppsverksamhet med en personalfrånvaro på 50 %, då situationen blir densamma som under semesterperioderna.

Organisationen har planerat för ersättande av chefer och nyckelpersoner. Möjligheterna att arbeta från hemmet om det behövs är goda. Externa verksamheter som är viktiga för VA-verksamheten är:

- Tele-IT kommunikation (Möjlighet att köra lokalt finns)
- Elförsörjning (Reservkraft finns)
- Labbtjänster (Beredskapsplan finns)
- Kemikalieleveranser
- Drivmedelsförsörjning

Källor

Conny Johansson, Barn- och utbildningsförvaltningen, Lindesbergs kommun
Göran Karlsson, Linde Energi AB
Mats T Larsson, Bergslagens Miljö- och Byggförvaltning
Anders Moberg, Linde Energi AB
Ulla Westberg, Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska, Lindesbergs kommun

FOA: Kris- och katastrofforskning, 1993. Ann Enander m fl, ISSN 0281-0239.
Pandemiplan VA-avdelningen, Bergslagens Kommunalteknik 2007-11-14

Kontakt

Gunnar Karlsson, Räddningstjänsten
Beredskapssamordnare för Lindesbergs kommun
0581-815 02, 070-635 66 02
gunnar.karlsson@lindesberg.se